

Opplæringstilbud ved Universitetsbiblioteket i Bergen

Oppdatert pr september 2019

Informasjonskompetanse er grunnleggende for forskning, utdanning og formidling på høyt nivå, og det er også et formelt krav til læringsutbytte som beskrevet i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning. For å fylle dette kravet tilbyr Universitetsbiblioteket opplæring.

Som tabellen under skisserer, kan kurset inneholde et eller flere av følgende temaer: 1. Finne relevant litteratur, 2. Kilde-vurdering og korrekt bruk av kilder, 3. Sitering og referansehandtering, 4. Forskning og opphavsrett.

Opplæringen er tilpasset fagnivå med innholdsmessig progresjon. Undervisningen vil bli tilpasset studentenes nivå og emne for å støtte deres faglige utvikling. Opplæringen inkluderer også kurs knyttet til forskerutdanningen og videreutdanning for vitenskapelig ansatte.

Det ideelle er at kursene utvikles og arrangeres i samarbeid med fagmiljøene. Men biblioteket tilbyr også ferdige undervisningsopplegg tilpasset fag og nivå. Alle kurs er gratis for studenter og ansatte ved Universitetet i Bergen og Haukeland universitetssjukehus. Ta [kontakt med biblioteket](#).

		Første år / Bachelor	Master	PhD / Ansatte
Finne relevant litteratur	Samlinger	Kunne bruke bibliotekets samlinger. Kjenne til viktige materialtyper for faget (f.eks. oppslagsverk, bok).	God kjennskap til de aktuelle materialtypene for faget.	Svært god kunnskap om alle relevante materialtyper for faget.
	Bestilling	Reservere/bestille	Foreslå innkjøp	
	Ressurser	Kjenne til bibliotekets søkesystem for å finne relevant material og undersøke tilgjengelighet. Kjenne til bibliotekets fagsider.	Kjenne til relevante databaser, og kunne bruke de mest aktuelle. Kjennskap til sentrale tidsskrift innen faget.	Aktivt kunne bruke databaser, og ha oversikt over deres begrensninger og styrker. Kunne bruke deres avanserte fasiliteter, f.eks. opprette varsler.
	Søketeknikk og «Discovery»	Kunne bruke grunnleggende søketeknikk. Kunne bruke søkesystemets avgrensingsmuligheter til å forbedre trefflisten (f.eks. trykte bøker).	Kunne bruke avansert søketeknikk, og kjenne til ev. thesauri / kontrollerte vokabularer i relevante databaser. Kjenne til andre metoder for å finne litteratur, f.eks. referansesporing, beslektede referanser, automatiske forslag.	Ha inngående kunnskap om databasers avanserte søkefunksjoner. Hvis relevant for faget, kunne utarbeide og dokumentere «systematic review» i samarbeid med biblioteket.
	Vise vei i fagtradisjonens litteratur	Kjenne til fagleksikon.	Kunne sette eget arbeid i kontekst ved å bruke ulike faglig relevante kilder (Kunne lage en systematisk litteraturoversikt på et tema).	

Tabelloppsett: De ulike nivåene bygger på hverandre, men innholdsmessig avhengig av fag; f.eks. står referansehåndteringsverktøy på masternivå i katalogen, mens det om ønskelig gis opplæring på bachelornivå. Det er også mulig å sette sammen kurs etter behov, eksempelvis kan kurs på høyere nivå inkludere elementer fra lavere nivå.

		Første år / Bachelor	Master	PhD / Ansatte
Kilde- vurdering og korrekt bruk av kilder	Hva er kilder?	Kjenne til begrepet kilder, og hvorfor man bruker kilder. Kjenne til de mest sentrale kildene for faget.	Ha god kunnskap om begrepet kilder. Ha god kunnskap om sentrale kilder i eget fag / fagfelt.	Ha god kunnskap om de fleste kilder i fagfeltet.
	Kilders kvalitet	Ha kjennskap til og kunne gjenkjenne kilders validitet og reliabilitet (f.eks. fagfelle vurdering).	Kunne vurdere faglighet, pålitelighet, bias, manipulasjon, kontekst i ulike kilder.	
	Kilders relevans	Kunne vurdere om kilden er relevant for eget tema.		
	Akademisk redelighet	Kjenne begrepet akademisk redelighet og kjenne til UiBs regler for korrekt bruk av kilder	Kunne se sammenhengen mellom god kildebruk og faglig kvalitet.	Være seg bevisst alle sider ved akademisk redelighet i egen forskning og formidling. https://www.etikkom.no/

Tabelloppsett: De ulike nivåene bygger på hverandre, men innholdsmessig avhengig av fag; f.eks. står referansehandteringsverktøy på masternivå i katalogen, mens det om ønskelig gis opplæring på bachelornivå. Det er også mulig å sette sammen kurs etter behov, eksempelvis kan kurs på høyere nivå inkludere elementer fra lavere nivå.

		Første år / Bachelor	Master	PhD / Ansatte
Sitering og referanse-håndtering	Organisere faglitteratur	Kunne bruke enkle metoder for å holde orden på litteratur, og ta vare på informasjonen som trengs for korrekt sitering.	Kunne organisere referanser underveis i studiet, slik at de er tilgjengelige ved behov. Kjennskap til bruk av referanseverktøy*.	Kunne bygge sin egen database av relevant forskningslitteratur, vha egnet referanseverktøy*.
	Korrekt sitering	Kjenne til forskjell mellom direkte og indirekte sitat. Kjenne til korrekt bruk av sekundære kilder.	Kunne gjengi meningsinnhold korrekt, representativt og nøyaktig.	
	Referansestiler	Kunne sitere forskjellige litteraturtyper (e.g. bøker, artikler) korrekt ift foretrukken referansestil.	Kjenne til hovedforskjellene mellom referansestiler. Kunne bruke egnet referanseverktøy* for å sitere.	Kunne beherske veksling mellom tidsskriftstiler i forbindelse med publisering, vha egnet referanseverktøy*. Kunne gjøre manuelle endringer på stiler i referanseverktøy*.

* For eksempel: EndNote, Zotero, Mendley, BibTeX

Tabelloppsett: De ulike nivåene bygger på hverandre, men innholdsmessig avhengig av fag; f.eks. står referansehandteringsverktøy på masternivå i katalogen, mens det om ønskelig gis opplæring på bachelornivå. Det er også mulig å sette sammen kurs etter behov, eksempelvis kan kurs på høyere nivå inkludere elementer fra lavere nivå.

	Første år / Bachelor	Master	PhD / Ansatte	
Forskning og opphavsrett	Lisenser og opphavsrett	Kjenne til forskjellige typer lisens (f.eks. CC, ©). Kunne bruke andres arbeid (bilder, lyd, data osv) i tråd med akademisk redelighet.	Kjenne til tradisjonell publisering, Open Access (OA) og forskjellene mellom disse.	Kjenne til de ulike OA varianter, og forstå lisenser og opphavsrett i forhold til publisering og arkivering. Ha innsikt i fordeler, utfordringer, rettslige og etiske problemstillinger rundt OA, opphavsrett og publisering. Kjenne til nasjonale og internasjonale krav/retningslinjer for OA*.
	Arkivering og data management		Kjenne til hvordan man søker etter og gjenbraker forskningsdata Kjenne til retningslinjer og etiske normer for dataarkivering. Kunne bruke BORA og UiB Open Research Data for tilgjengeliggjøring av oppgaver, publikasjoner og datasett	Kunne vurdere og bruke kanaler for arkivering av forskningsfunn/data, og til pre-og post-print arkivering. Kunne utarbeide/følge en datahåndteringsplan. Forholde seg til nasjonale og internasjonale krav/retningslinjer for datahåndtering og arkivering*. Kunne bruke CRISTin til å registrere/arkivere publikasjoner.
	Forfatterskap og formidling	Forstå grunnleggende prinsipper bak forfatterskap (f.eks. forskjellen mellom redaktør og forfatter).	Kjenne til retningslinjer og etiske problemstillinger rundt medforfatterskap. Kjenne til UiBs etiske retningslinje for medforfatterskap .	Kjenne til ulike kanaler for publisering, og tilgjengelige økonomiske publiseringsmidler. Kjenne til fagfellevurderingsprosessen. Kunne bruke plattformer for formidling og synliggjøring av eget arbeid (f.eks. ResearchGate, ORCID). Kjenne til forskningsetiske retningslinjer på UiB , og til nasjonale og internasjonale krav/retningslinjer for formidling*.
	Målingsmetoder for forskning			Kjenne til hvordan ulike publiseringskanaler er rangert, og hvordan det er påvirket av fagområdet og spesialisering. Kjenne til vurdering av forskning med bruk av bibliometriske metoder (f.eks. H-index, AIS), og kunne reflektere kritisk rundt disse.

* For eksempel fra UiB, EU, NFR, eller enkelte tidsskrift

Tabelloppsett: De ulike nivåene bygger på hverandre, men innholdsmessig avhengig av fag; f.eks. står referansehandteringsverktøy på masternivå i katalogen, mens det om ønskelig gis opplæring på bachelornivå. Det er også mulig å sette sammen kurs etter behov, eksempelvis kan kurs på høyere nivå inkludere elementer fra lavere nivå.